

Kommunal og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Øgardsvegen 2
2100 Skarnes
Telefon: 62 96 80 00
postmottak@sor-odal.kommune.no
www.sor-odal.kommune.no
Org.nr. 964 947 716 MVA

Deres ref.

Vår ref.
15/2193-2/FE-233, TI-&13/KHV

Sted/Dato:
Skarnes, 01.03.2016

Høringsuttalelse - forslag til ntt inntektssystem for kommunene

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt ut høring på forslag til nytt inntektssystem med høringsfrist 1. mars 2016. Her følger en høringsuttalelse fra Sør-Odal kommune. Saken er drøftet grundig i formannskapet og ordfører er gitt fullmakt til å sende uttalelse. Sør-Odal og Nord-Odal kommuner har felles økonomikontor slik at Nord-Odal kommune er med i sammenligningen i høringsuttalelsen. De to kommunene har ganske like utfordringer i forhold til inntektssystemet.

Nye kostnadsnøkler

Kostnadsnøklerne i utgiftsutjamningen viser hvordan de enkelte innbyggerkriteriene vektet. Vi forstår det slik at tallene i stor grad skal speile de faktiske utgiftene til de forskjellige innbyggerkriteriene med utgangspunkt i rapporterte KOSTRA-tall. Dette er vel og bra, men ved nærmere granskning ser en at både skjønn og synsing har vært utslagsgivende for flere av kriteriene. Spesielt «LAVINNTEKTS (fattige)» og «OPPHOPNINGS» kriteriene er preget av slike vurderinger. Personer med lav inntekt er definert som personer med inntekt som er lavere enn halvparten av medianinntekten i de ulike regionene, uten noen vurdering om slike personer belaster kommunebudsjettene eller ikke.

Opphopningskriteriet er tallet på skilte/separerte multiplisert med antall arbeidsledige og personer med lav inntekt dividert på innbyggertallet opphøyet i 2. For å illustrere hvor feilaktig lavinntekts/opphopningskriteriet slår ut, har vi satt opp en liten sammenligning mellom Sør-Odal, Nord-Odal og kommunene Oslo, Asker og Bærum:

	Nord- Odal	Sør- Odal	Oslo	Asker	Bærum
Lav inntektskriteriet 2017	-1 054 000	-1 434 000	+250 789 000	+9 641 000	+14 750 000
Opphopningskriteriet 2017	-1 326 000	-1 116 000	+357 756 000	-3 194 000	-13 611 000
Andel sos.hj.mottakere 20-66 år, 2014	5,0	5,1	4,3	2,7	2,6
Andel uførepensjonister 16-66 år, 2014	17,0	13,6	5,3	4,6	4,7
Andel skilte/separerte 16-66 år, 2014	12,8	13,5	10,4	10,8	10,3
Andel eldre 67 år +	19,7	16,7	10,5	13,2	13,8
And. ensl. forsørg. m/ stønad fra Folketr.	1,3	1,2	0,8	1,2	0,9
Andel PU over 16 år	0,80	0,40	0,23	0,23	0,29
Skatt i % av landsnit. før utjamn., 2015	69,8 %	79,9 %	131,3 %	149,7 %	156,8 %

Tallene burde tale for seg selv, Nord- og Sør-Odal har nesten dobbelt så mange sosialklienter som Asker og Bærum og over 16 % fler enn Oslo.

Antall uførepensjonister er nesten 3 ganger flere i våre kommuner. Andelen eldre over 67 år, er også vesentlig høyere i våre kommuner. Det samme gjelder andelen skilte og separerte, enslige forsørgere med stønad fra folketrygden og PU over 16 år.

Skatteinntektene i prosent av landssnittet taler også sitt tydelige språk.

Ut fra tallene er det vanskelig å forstå at våre kommuner skal komme ut i minus på de nevnte kriteriene, mens f.eks. Asker og Bærum med halvparten så mange sosialklienter som oss, blir tildelt mange millioner fordi andelen fattige er så høy der? Tar vi for oss et eksempel hvor alle innbyggerne i en region har lik inntekt, kr 100.000,-, vil alle innbyggerne tjene mer enn halvparten av medianinntekten. Ergo er det ingen fattige i denne regionen selv om realiteten er at alle med så lav inntekt som kr 100.000,- bør regnes som fattige.

Kriteriene «Lav inntekt og opphopning», slik de er definert, er totalt uegnet i et inntektssystem.

Det henstilles til departementet om å finne andre metoder å beregne «fattige» og «oppnopning» på hvis man ønsker at slike kriterier hører hjemme i inntektssystemet.

Barn og unge

Ut fra ny kostnadsnøkkelen ser en at barn og unge under 16 år tildeles 47 % av vektenhetene i utgiftsutjamningen. En stiller spørsmålsteget ved om dette speiler virkeligheten sett i forhold til øvrige kriterier. f.eks. tilgodeses innbyggere over 67 år kun med 17 % av vektenhetene i kostnadsnøkkelen.

Pleie-og omsorg

Den reviderte kostnadsnøkkelen for pleie- og omsorg veker ned kriteriet antall PU over 16 år fra 13,97 til 9,72%. Det må da forutsettes at det forhøyede innslagspunkt i ordningen for ressurskrevende brukere nedjusteres tilsvarende for at dette skal

kunne aksepteres. Det bemerkes at PU over 16 år også ved forrige revidering av inntektssystemet fikk en kraftig reduksjon i vektingen, hele 26 %. Likeledes ble vektingen av eldre over 67 år redusert med 40 % ved forrige revidering. Forslaget for 2017 gir eldre over 67 år et pluss på 5 % i forhold til 2016.

Strukturkriteriet

Høringsforslaget presenterer et opplegg for å skille mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper, gjennom bruk av et strukturkriterium for fastsettelse av basistilskudd. Det måler reiseavstand for den enkelte innbygger for å møte 5 000 innbyggere (måles med utgangspunkt i grunnkretsens befolkningsmessige sentrum). Gjennomsnittet for alle kommunens innbyggere blir kommunens verdi. Strukturkriteriet benyttes til å gradere kommunens basistilskudd. Mens alle kommuner i dag får et fullt basistilskudd, 13,2 mill. kroner i 2016, vil bruken av et strukturkriterium medføre at kommunen får mellom 0 og 13,2 mill. kroner i basistilskudd. Kommunesektorens samlede inntekter vil ikke bli berørt av dette, fordi reduksjonen i basistilskudd vil bli beholdt i det samlede inntektssystemet. Men det vil gi store omfordelingsvirkninger mellom kommunene også i forhold til kommuner som antas å være utenfor hovedmålgruppen frivillige eller ufrivillige små. Opplegget i høringsnotatet innebærer f.eks. at alle kommuner med innbyggere mellom 10 000- 20 000 taper på forslaget, mens de største kommunene kommer best ut.

Slik kriteriet fremstår, vil det i likhet med kriteriene lav inntekt og opphopning i mange tilfeller være med på å forsterke forskjellene mellom rike og fattige kommuner.

Skatt/skatteutjamning

I høringsnotatet gis det en beskrivelse av dagens system for skatt og skatteutjevning. Det fremmes ikke konkrete forslag til endringer i dagens modell, men vises i stedet til at skatteandel og graden av skatteutjevning er noe som fastsettes hvert år i tilknytning til kommuneopplegget i statsbudsjettet. Dette er i tråd med tidligere praksis - at det er utgiftsutjevningen og de regionalpolitiske tilskuddene som behandles når inntektssystemet revideres.

Siden Sør-Odal er minsteinntektskommune, er vi avhengige av en sterk utjamning for å kunne opprettholde et likeverdig tjenestetilbud. En sterkere utjamning vil være et godt virkemiddel til å redusere forskjellene mellom rike og fattige kommuner.

Regionalpolitiske tilskudd

Det legges opp til en sammenslåing av tilskudd og forenkling.

Småkommunetilskudd, Nord-Norge- og Namdalstilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge foreslås samlet til to nye tilskudd. I høringsforslaget er det ikke lagt fram forslag til satser for de nye tilskuddene og dette kommer først i kommuneproposisjonen i mai 2016. Slik sett er det vanskelig å uttale seg om forslaget.

Inndelingstilskudd

Inndelingstilskuddet er ikke en del av høringsdokumentet, men vi vil påpeke den betydelige økonomiske effekten tilskuddet får for de kommuner som vedtar sammenslåing før 1.juli 2016. Dette er ekstraordinære tilskudd som beholdes i 15 år

+ en overgangsperiode på 5 år og som finansieres utenfor rammetilskuddet og kun tildeles de kommuner som vedtar sammenslutning i første halvår 2016. Det er vesentlig at finansieringen av tilskuddet kommer i tillegg til rammene for sektoren. Vi vil påpeke at det er uforsvarlig kort frist for å vedta sammenslutning til 1.juli. Dette er derfor feil virkemiddel for å få kommuner med svak økonomi til å slå seg sammen.

Sør-Odal kommune er av den oppfatning at behandling av nytt inntektssystem til kommunene bør utsettes. Det bør gjennomføres en forsvarlig faglig utredning av det kommunale inntektssystemet, med hensyn til at det skal gis likeverdige tjenester og hensiktsmessig finansiering i hele landet.

Med hilsen

Knut Hvithammer
ordfører